

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία, 519b-520a

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἅ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὧ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔντι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόπτων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμεν γάρ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Η ολοκλήρωση της αποστολής του φιλοσόφου δεν απαιτεί θυσία της θεωρητικής ζωής προς όφελος του πολιτικού βίου.
2. Ακόμη και άνθρωποι αμόρφωτοι είναι δυνατό να διοικήσουν ικανοποιητικά την πολιτεία.
3. Οι φιλόσοφοι που κατέχουν την αληθινή γνώση θα θελήσουν από μόνοι τους να συμμετάσχουν στη διοίκηση της πολιτείας.
4. Καθήκον των οικιστών είναι να υποχρεώσουν όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες να γνωρίσουν το Αγαθόν.
5. Η ευτυχία του συνόλου της πολιτείας είναι σημαντικότερη από την ευτυχία μίας συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων.

Μονάδες 10

B1. Με βάση το αρχαίο διδαγμένο κείμενο να προσδιορίσετε ποιοι, κατά τον Πλάτωνα, δεν είναι κατάλληλοι να αναλάβουν πολιτικές εξουσίες και για ποιους λόγους.

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Τόμας Μορ, *Ουτοπία*

Ο συγγραφέας και πολιτικός Τόμας Μορ (1478-1535) εισάγει στην πολιτική σκέψη τη λέξη «ουτοπία» με το ομώνυμο έργο του *Ουτοπία* (1516). Πρόκειται για την περιγραφή μιας επινοημένης αυτάρκους κοινωνίας, οργανωμένης σε ένα νησί που κατοικείται από ανθρώπους με την ίδια κουλτούρα και τον ίδιο τρόπο ζωής. Ένα κεντρικό ερώτημα τίθεται (όπως και στον Πλάτωνα): μπορεί μια τέτοια ιδανική κοινωνία να πραγματοποιηθεί;

Από την άλλη, καταλήγω να συγκρίνω την Ουτοπία με πολλές άλλες χώρες, που φτιάχνουν συνεχώς νέους νόμους και καμιά τους δεν είναι καλυμμένη από νομοθετικής πλευράς. Στις χώρες αυτές, όπου ο καθένας μιλάει για την ατομική του ιδιοκτησία, όσους νόμους κι αν φτιάχνουν καθημερινά, ποτέ δεν θα καταφέρουν να προσφέρουν στον καθένα την απόκτηση, τη διαφύλαξη ή τον ασφαλή διαχωρισμό της ιδιοκτησίας που ονομάζεται ατομική. Κάτι που οδηγεί σε αδιάκοπες νομικές αντιφάσεις καθημερινά. Όλα αυτά, συλλογίζομαι, λοιπόν, πως δηλώνουν κάτι αληθινό: ο Πλάτων είχε δίκιο και δεν είναι περίεργο που δεν ήθελε να φτιάξει νόμους για μια πολιτεία που θα αρνιόταν να νομοθετηθεί στη βάση της ισότητας και της κοινοκτημοσύνης.

Γιατί ο σοφός αυτός άνθρωπος προέβλεψε με ευκολία πως η κοινοκτημοσύνη ήταν ο ένας και μοναδικός δρόμος για μια υγιή κοινωνία. Κάτι που δεν μπορεί να γίνει όταν τα αγαθά του καθενός αποτελούν ατομική ιδιοκτησία. Όταν ο καθένας χρησιμοποιεί τίτλους και αξιώματα

για να αρπάζει και να ιδιοποιείται όσα μπορεί, ώστε μια δράκα ανθρώπων να μοιράζεται όλα τα πλούτη του κόσμου, όσα κι αν είναι, τότε στους υπόλοιπους απομένει η ένδεια και η φτώχεια.

Μτφρ. Γ. Κονδύλης

Ο Τόμας Μορ στο παραπάνω παράλληλο κείμενο διαπιστώνει το εξής: «**ο Πλάτων είχε δίκιο και δεν είναι περίεργο που δεν ήθελε να φτιάξει νόμους για μια πολιτεία που θα αρνιόταν να νομοθετηθεί στη βάση της ισότητας και της κοινοκτημοσύνης**». Αξιοποιώντας αναφορές και από τα δύο κείμενα (αρχαίο διδαγμένο και παράλληλο) να εξηγήσετε για ποιους λόγους, κατά τους δύο φιλοσόφους, απαραίτητα χαρακτηριστικά μιας ιδανικής κοινωνίας πρέπει να είναι η ισότητα και η κοινοκτημοσύνη.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Ο Σωκράτης ακολουθούσε αυστηρά την παραγωγική μέθοδο.
2. Ο Πλάτων ίδρυσε τη φιλοσοφική σχολή του Λυκείου.
3. Οι φύλακες - επίκουροι αναλαμβάνουν στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα και γενικά είναι αφοσιωμένοι στην υπηρεσία του κράτους.
4. Οι φιλόσοφοι - βασιλείς είναι προσωπικότητες που δεν διαθέτουν μόνο γνώσεις και συνθετική σκέψη, αλλά πείρα ζωής, διοικητικές ικανότητες και ηθικά ακεραίο χαρακτήρα.
5. Ο Θρασύμαχος ισχυρίζεται ότι δικαιοσύνη είναι να αποδίδεις τα ίσα, καλό στον φίλο, κακό στον εχθρό.

Μονάδες 10

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἔφη**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Απαγορεύεται η τσιγάρων στην τηλεόραση.
- Η περιοχή αυτή για τις όμορφες παραλίες της.
- Κατάφερες να το τελειώσεις τόσο γρήγορα. Τα πήγες !
- Μου απάντησε στην πρότασή μου για συνεργασία.
- 'Ηταν σε κατάσταση' δεν μπορούσε να μιλήσει.

Μονάδες 10